

De buurtsportcoach in al zijn facetten

Bundeling van factsheets van verschillende typen buurtsportcoaches en hun werkwijze en bevindingen

Auteurs van factsheets:

Ad Hoogendam

Hogeschool Windesheim, Lectoraat Bewegen, School en Sport

Bake Dijk & Alien van der Sluis

Hanzehogeschool Groningen, Lectoraat Praktijkgerichte Sportwetenschap

Anneke von Heijden-Brinkman

Fontys Sporthogeschool, Lectoraat Move to Be

Erik Puyt & Arnoud van de Ven

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Expertiseteam Sporteconomie & Strategisch Sportmanagement

Ester Wisse & Bouwe Postma

HZ University of Applied Sciences, Lectoraat Healthy region

Anne de Schutter-Bulsink

Hogeschool Inholland i.s.m. Hogeschool van Amsterdam, Lectoraat Kracht van Sport

Liset Schrijvers

De Haagse Hogeschool, Lectoraat Gezonde leefstijl in een stimulerende omgeving

M.m.v. studenten Sportkunde-opleidingen stagiairs en onderzoekers Mulier Instituut

Deze factsheets zijn tot stand gekomen op basis van de uitgebreide onderzoeksresultaten die zijn weergegeven in:

Bijlagenrapport Werkwijze naar type buurtsportcoach: De buurtsportcoach als nieuwe professie. Red: van Lindert & Brandsema (2017). Utrecht: Mulier Instituut

Achtergrond

In 2016 en 2017 heeft een evaluatieonderzoek naar de lokale implementatie en opbrengsten van de Brede impuls combinatiefuncties plaatsgevonden, uitgevoerd door het Mulier Instituut en de hbo-opleidingen Sportkunde met subsidie van het ministerie van VWS . Als onderdeel van dat evaluatieonderzoek zijn 291 buurtsportcoaches geïnterviewd door 4^e jaars Sportkunde studenten en stagiaires en medewerkers van het Mulier Instituut.

Tijdens de interviews is gevraagd naar o.a. de dagelijkse werkzaamheden, de doelen van de werkzaamheden, de aanpak daartoe en welke resultaten worden bereikt. Ook is gevraagd naar wat goed gaat en waar verbeterpunten liggen.

Na afloop van de interviews zijn deze uitgeschreven en vervolgens heeft iedere Sportkunde opleiding één bepaald type geanalyseerd.

Navolgende factsheets geven beknopt de bevindingen per type buurtsportcoach weer. Hierbij is een onderscheid gemaakt naar het type doelgroep waarvoor de buurtsportcoach werkzaam is. De volgende typen zijn onderscheiden:

Buurtsportcoach voor

- Kinderen van 4 tot 12 jaar
- Kinderen van 12 tot 18 jaar
- Kwetsbare burgers
- Wijk- en buurtbewoners
- Mensen met een beperking
- Ouderen
- Sportverenigingen

De uitgebreide resultaten zijn te vinden in het bijlagenrapport Werkwijze naar type buurtsportcoach: De buurtsportcoach als nieuwe professie

(red: van Lindert & Brandsema (2017))

Buurtsportcoach voor kinderen van 4 tot 12 jaar

“Plezier staat voorop”

Ad Hoogendam

Hogeschool Windesheim i.s.m. Mulier Instituut

Lectoraat Bewegen, School en Sport

acj.hoogendam@windesheim.nl

Wie is de buurtsportcoach?

De buurtsportcoaches voor kinderen in de basisschoolleeftijd zijn vooral jonge werknemers. Acht op de tien buurtsportcoaches heeft een hbo-opleiding gevolgd en ruim drie kwart heeft een sportgerelateerde achtergrond. Er zijn 100 buurtsportcoaches die zich op kinderen richten geïnterviewd. Hieruit zijn er 28 geselecteerd voor de analyse van de data.

Wie is de doelgroep?

De buurtsportcoaches richten zich op kinderen in de basisschoolleeftijd. Deze worden voornamelijk via de school bereikt. Veel buurtsportcoaches zijn nl. deels werkzaam in het onderwijs en verzorgen (een deel van) de lessen bewegingsonderwijs.

Hoe werkt de buurtsportcoach?

De buurtsportcoaches combineren veelal het verzorgen van lessen bewegingsonderwijs met het aanbieden van naschools sport- en beweegaanbod. Relatief veel van deze buurtsportcoaches noemen zichzelf nog combinatiefunctionaris. Ook ondersteunen en coachen zij vaak groepsleerkrachten bij het bewegingsonderwijs. Sommigen werken vanuit een sportvereniging en verzorgen clinics en andere kennismakingsactiviteiten. De buurtsportcoaches werken op het snijvlak van gemeente, onderwijs, sport en buurt.

Plezier in sport en bewegen, daar gaat het om

“Kinderen die misschien nooit gesport hadden en niet wisten dat het Jeugdsportfonds bestond en die nu gewoon elke week met hun voetbalclub de gaafste dingen doen. Ik denk dat ik daar wel verschil in heb gemaakt. En ik hoop dat ik dat nog heel vaak kan gaan doen. Ik denk dat dat wel de essentie is van wat ik heb gedaan. Als ik hoor van mensen dat ze sporten en bewegen altijd stom vonden, maar sinds ik het met jou doe, vind ik het eigenlijk best leuk. Dan heb ik dat toch voor elkaar. En als ik kijk hoeveel kinderen en volwassenen en ouders er in beweging komen door activiteiten van mij en mijn collega's per week, dat is echt superleuk!”

Wat gaat er goed?

Buurtsportcoaches weten via het onderwijs vrijwel alle kinderen te bereiken. Ze hebben ervoor gezorgd dat er veel meer naschools sport en beweegaanbod is en hebben ook een kwaliteitsimpuls aan het aanbod (en het bewegingsonderwijs) gegeven. Ook brengen ze samenwerking tot stand met verenigingen en organisaties in de wijk. Een belangrijke factor is hun zichtbaarheid. In de eerste plaats voor de kinderen, leerkrachten en ouders, maar ook voor allerlei organisaties in de wijk.

Wat kan er nog verbeterd worden?

Buurtsportcoaches vinden het vooral belangrijk dat ze de juiste kinderen weten te bereiken, maar weten niet altijd goed hoe. Deze meer kwalitatieve doelen staan bovendien nog wel eens haaks op de meer kwantitatieve doelstellingen van de gemeente. Van belang is ook dat er kritischer wordt nagedacht over wat nu werkt, als het gaat om duurzame sportstimulering. Er is weinig vanuit onderzoek bekend over wat nu werkelijk effectieve aanpakken zijn. Ook het delen (en leren) van praktijkervaring met collega's kan op veel plekken nog worden verbeterd. Verder zijn buurtsportcoaches op zoek naar andere manieren van rapporteren om zichtbaar te maken wat ze in de praktijk weten te realiseren.

Wat versterkt de inzet van de buurtsportcoach?

Regelmatig overleg en het inhoudelijk kunnen 'sparren' met collega's is voor buurtsportcoaches erg belangrijk. Ook een betrokken leidinggevende/coördinator is van belang. Buurtsportcoaches hebben bovendien behoefte aan duidelijke kaders vanuit de gemeente, die hen wel voldoende ruimte geven om daar naar eigen inzicht invulling aan te geven. Iedere context (school, wijk) vraagt immers om een specifieke aanpak.

De samenwerking met externe partners wordt vergemakkelijkt wanneer er sprake is van gemeenschappelijke doelstellingen en wanneer er samen wordt gewerkt vanuit een integrale aanpak, zoals bijv. bij JOGG.

Buurtsportcoach voor jongeren van 12 tot 18 jaar

“Een actieve benadering die zorgt voor plezier”

Bake Dijk en Alien van der Sluis
Hanze Instituut voor Sportstudies i.s.m. Mulier Instituut
Lectoraat Bewegingsonderwijs en Jeugdsport
a.van.der.sluis@pl.hanze.nl

Wie is de buurtsportcoach?

Buurtsportcoaches voor deze doelgroep zijn gemiddeld 33 jaar, het overgrote deel (7 op de 10) is man. Veelal zijn zij hbo opgeleid, vaak ALO of Sportkunde. Een groot deel van hen (vier op de tien) is al langer dan vijf jaar werkzaam met de doelgroep.

Wie is de doelgroep?

De doelgroep jongeren van 12 tot 18 jaar is breed. De meeste buurtsportcoaches werken enkel voor deze doelgroep, gemiddeld doen zij dat 21 uur per week. Buurtsportcoaches vinden jongeren in het middelbaar onderwijs en in de wijk, maar ook bij jeugdhulpverlening en welzijnsinstellingen.

Hoe werkt de buurtsportcoach?

Doelstellingen die veel van deze buurtsportcoaches (5 van de 10) nastreven zijn het versterken van sportverenigingen of het versterken van naschoolse sport. Door een actieve benadering van organisaties in de wijk (scholen, sportverenigingen, de gemeente, jeugdzorginstellingen en welzijnsorganisaties) trachten zij in contact te komen met de jongeren. Wanneer zij in contact staan met de jongeren, ervaren zij dat het opbouwen van een vertrouwensband het meest belangrijk is om vraaggericht activiteiten aan te kunnen bieden. De activiteiten die zij met de doelgroep ondernemen zijn zeer divers. Zij zien zichzelf als 'spin in het web' en verbinder in de wijk.

De buurtsportcoach als verbinder in de wijk

“Qua samenwerking met scholen, structurele zaken die we daar opzetten, herkenbaarheid in de wijk, het kunnen bereiken van heel veel leerlingen per jaar, dat zijn wel de belangrijkste resultaten. Ik hoop ook echt een hoge sportparticipatie, maar dat kan ik niet zien. Behalve wat er op de vereniging zelf gebeurt.” (R16, vrouw, 28 jaar).”

Wat gaat er goed?

Meerdere buurtsportcoaches geven aan dat het belangrijkste resultaat is om het contact te bewerkstelligen met de jongeren om uiteindelijk een band op te kunnen bouwen. Deze band is nodig om bij de jongeren uiteindelijk een gedragsverandering te kunnen realiseren. Bevorderende factoren voor het bereiken van effecten zijn volgens de buurtsportcoaches:

- Een verbindende rol in de wijk vervullen
- Kennis van en ervaring met de doelgroep
- Goede communicatie: goed met partners communiceren en heldere afspraken maken over implementatie en borging

Wat kan er nog verbeterd worden?

- Werkdruk: het feit dat zij spin in het web zijn en verbinder in wijken waar zij actief zijn, maakt ook dat zij soms worden overvraagd. Ook het monitoren van de resultaten van activiteiten leidt tot veel werkdruk.
- Ontwikkelingsmogelijkheden: veel buurtsportcoaches willen meer sociaal-maatschappelijke kennis opdoen over het bereiken van hun doelgroep. Ook willen zij meer strategische vaardigheden leren om hun rol als verbinder nog beter in te kunnen vullen.

Wat versterkt de inzet van de buurtsportcoach?

- Stel *intermediate outcomes* centraal in de doelstellingen. Algemene kaders bieden voldoende houvast om bij deze doelgroep het verschil te maken
- Betrek partners in de wijk bij de evaluatie over aanpak en effecten. Dit doet recht aan de complexe context waarin de buurtsportcoach voor jongeren van 12 tot 18 jaar werkt.

Buurtsportcoach voor kwetsbare burgers

“Kwaliteit boven kwantiteit”

Anneke von Heijden-Brinkman
Fontys Sporthogeschool i.s.m. Mulier Instituut
Lectoraat Move to Be
a.vonheijden@fontys.nl

Wie is de buurtsportcoach? (n=28)

De verdeling man/vrouw is nagenoeg gelijk. De gemiddelde leeftijd is 36 jaar. De meerderheid (n=23) heeft een hbo opleiding. Tweederde van de buurtsportcoaches heeft een sportgerelateerde opleiding, de overigen hebben een opleiding op gebied van welzijn&gezondheid, cultuur & maatschappij of psychologie.

Wie is de doelgroep?

De doelgroep is divers en bestaat uit mensen uit lage SES wijken, mensen met een migratieachtergrond, kwetsbare mannen of vrouwen (om uiteenlopende redenen) en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (zoals ex-gedetineerden en mensen die uitbehandeld zijn bij de GGZ).

Hoe werkt de buurtsportcoach?

Dit type buurtsportcoach werkt vaak samen in teams. Veelal zijn hierin ook andere organisaties vertegenwoordigd. De taken zijn voor driekwart van de buurtsportcoaches helder waarbij de meerderheid veel vrijheid ervaart om te bepalen wat te doen. De gemeentelijke kaders zijn leidend voor de doelen die worden gesteld. Over het algemeen lijken deze bsc niet in te zetten op massa (veel deelnemers) maar meer op het proces dat gericht is op het bereiken van juist die mensen die de inzet het hardst nodig hebben. Sport wordt hierbij vaak ingezet als middel. Genoemde doelen zijn o.a. verhogen van welbevinden, verlagen van schooluitval, verlagen van BMI, wijk leefbaarder maken, verhogen van zelfvertrouwen en sociale contacten opdoen. De aanpak wordt veelal bepaald in samenspraak met de doelgroep zodat optimaal kan worden ingespeeld op individuele behoeften en drempels kunnen worden weggenomen. Het bereik van de activiteiten varieert enorm.

Wat gaat er goed?

Bevorderende factoren die leiden tot het bereiken van effecten zijn o.a. steun en draagvlak voor de functie, nastreven van eenzelfde doel, zichtbaarheid in de wijk en in mindere mate genoemd korte lijntjes in de communicatie en een sterk netwerk.

Werkzame mechanismen binnen de aanpak lijken

- Actief op zoek gaan naar de doelgroep
- Maatwerk leveren en vraaggericht werken
- Vertrouwensband creëren en inzetten van rolmodellen
- Laagdrempelige activiteiten aanbieden
- Levenservaring van de buurtsportcoach

Wat kan er nog verbeterd worden?

Kwetsbare burgers zijn soms lastig vindbaar. Hierbij kunnen cultuurverschillen ook een rol spelen. Genoemd zijn o.a. een taalbarrière, andere omgang met tijd en agenda en een andere visie t.a.v. sport en bewegen (en dan met name nut en noodzaak daarvan). Processen en procedures bij organisaties waarmee wordt samengewerkt duren soms lang hetgeen ook als belemmerend wordt ervaren. Ook te weinig tijd voor de werkzaamheden is een duidelijk belemmerende factor. Monitoring en evaluatie laten nog te wensen over.

Wat versterkt de inzet van de buurtsportcoach?

Naast ondersteuning bij monitoring en evaluatie zijn de specifieke aanbevelingen voor dit type buurtsportcoach:

- Scholing in complexiteit van de doelgroep
- Scholing in verschillende typen organisaties en hun tijdspad
- Verbeteren van eigen vaardigheden op maat

Sport als middel

“Een vrouw vertelde me nadat ze een paar keer bij onze lessen was geweest, nou ik heb die psycholoog helemaal niet meer nodig.” (vrouw, 60 jaar)

“Over het algemeen zijn ze gewoon heel blij met het sportuurtje. Ze kunnen even hun achtergrond of wat ze hebben meegemaakt vergeten en de dag wat beter doorkomen, dat merk je echt.” (vrouw, 28 jaar)

Buurtsportcoach voor de wijk- en buurtbewoners

“Vrij en doeltreffend in complexe context”

Erik Puyt & Arnoud van de Ven
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Expertiseteam Sporteconomie
& Strategisch Sportmanagement
erik.puyt@han.nl en arnoud.vandeven@han.nl

Wie is de buurtsportcoach?

Algemene kenmerken zijn: 2/3 is man; 2/3 heeft een hbo-opleiding, het overgrote deel heeft een sportgerelateerde opleiding (bijv. CIOS, Sportkunde of ALO).

Wie is de doelgroep?

De (wijk-)bewoners die meer moeten sporten en bewegen. Verder wordt er door de bsc gewerkt aan de gezondheid van de bewoners en de sociale cohesie in de wijk.

Uit de interviews blijkt de samenhang tussen het werken met interventies in de wijk, de vrijheid die daarvoor nodig is en de mogelijkheid om zich te ontplooiën als buurtsportcoach: *“Maar sinds we zelfsturend zijn kun je alles zelf creëren. Als ik iets wil en ik denk dat er resultaat te boeken zijn met drugsverslaafden en alcoholisten dan kan ik een interventie gaan opzetten. En als dat slaagt, zetten we dat in andere wijken op. Dus we hebben wel de vrijheid om ons te ontplooiën.”* (man, 30)

Hoe werkt de buurtsportcoach?

De 38 wijkgerichte bsc die zijn geïnterviewd geven in zeer grote meerderheid aan dat zij een andere rol spelen in een nieuwe context waarbij zij hun vertrouwde aanpak moeten aanpassen aan wensen en behoeften van partners en bewoners in de wijk. De uitwerking van de BIC in dit type leidt tot een nieuwe aanpak. Het is opvallend hoe positief de respondenten deze nieuwe situatie tegemoet treden.

Wat gaat er goed?

- Devolutie: De meeste van de 38 respondenten geven aan dat zij een andere rol spelen dan vroeger.
- De wijkgerichte buurtsportcoach werkt in een steeds complexere context. *Vaak geen kader of doelen van rijk, gemeente noch werkgever*
- De individuele buurtsportcoach waardeert de tijd en ruimte die hij krijgt.
- De wijkgerichte buurtsportcoach richt zich op nieuwe doelgroepen waarbij kwaliteit in termen van de bijdrage aan de wijkproblemen belangrijker is dan kwantiteit.
- Er is weinig terugkoppeling waarmee de aanpak kan worden verbeterd.

Wat kan er nog verbeterd worden?

Aanbevelingen organisatie, samenwerking en doelen
Stimuleer werken in teams, verbinden én organiseren, doelgerichte samenwerking.

Aanbevelingen gericht op aanpak en resultaten
Faciliteer uitwisselen van ervaringen en het 'uitproberen' van de aanpak.

Aanbevelingen gericht op factoren en competenties
Zorg voor verdere ontwikkeling van vaardigheden en organisatorische context.

Dilemma's en keuzes:

- Meer vrijheid of een duidelijk(er) kader,?
- Meer kwaliteit of kwantiteit?
- Structurele financiering vanuit Rijk of afhankelijk van lokale politiek (impuls)?

Buurtsportcoach voor ouderen

“Ik ben eigenlijk een kameleon”

Ester Wisse & Bouwe Postma
HZ University of Applied Sciences Vlissingen,
Lectoraat Healthy Region
m.matthijse@hz.nl

Wie is de buurtsportcoach (n=29)?

Algemene kenmerken zijn: relatief ‘oud’; leeftijd tussen 33 en 57 jaar, 1/3 is vrouw; 1/2 heeft een hbo-opleiding, 2/3 heeft een sportgerelateerde opleiding. 1/4 is werkzaam voor welzijnsorganisatie of gezondheidsinstelling.

Wie is de doelgroep?

Binnen de doelgroep ouderen is veel variatie. Over het algemeen worden mensen boven de 55 als doelgroep gezien. Sommige bsc's richten zich vooral op vitale ouderen tussen de 55 en 65, terwijl anderen (ook of vooral) kwetsbare 70-plussers (bijv. eenzame ouderen, ouderen met dementie of een andere aandoening) als doelgroep beschouwen.

Hoe werkt de buurtsportcoach?

Het gros van de bsc's ouderen werkt in relatief kleine aanstellingen met beperkte tijd voor de doelgroep ouderen en een veelheid aan verschillende taken. De diversiteit van de doelgroep maakt het werkt complex. Vrijwel alle bsc's werken daarom met een zeer op het individu gerichte aanpak waarbij behoeften van ouderen centraal staan. Doelen liggen dan ook vaker op kwalitatief vlak (betekenis die inzet bsc heeft voor individu) dan op kwantitatief vlak (aantal bereikte ouderen). Vaak ligt de basis van de aanpak in het opbouwen van een vertrouwensband met de ouderen, vervolgens het in kaart brengen van hun beweeggedrag en beweegvraag, om daarna de ouderen naar passend aanbod toe te leiden of dit zelf aan te bieden/creëren. Er wordt veel samengewerkt met zorgaanbieders, welzijnsorganisaties en andere partners die veel contact hebben met ouderen. Sommige bsc's scholen deze partners, zodat zij zelf ook beweegactiviteiten voor ouderen kunnen verzorgen. De gehanteerde aanpakken zijn vaak gebaseerd op 'practice based evidence' (eigen ervaringen of die van collega's) maar bij sommige (vooral universitaire en/of para-medisch geschoolde) bsc's ook op kennis vanuit effectiviteitsonderzoek.

Wat gaat er goed?

- Het grote enthousiasme en 'kameleon-karakter' van de bsc's
- De vele nieuwe beweegactiviteiten die voor ouderen ontplooit worden
- De persoonlijke aanpak die zeer gewaardeerd wordt door de doelgroep
- Vrijheid die de bsc's hebben om eigen werkzaamheden vorm te geven, gebaseerd op behoeften van de doelgroep
- Werken in multidisciplinaire teams waarbij iedereen eigen taken/ specialiteiten heeft
- Sport- en zorgsector die elkaar versterken en van elkaar leren

“Ik ben eigenlijk een kameleon die zich aanpast aan de individuen, zodat zij de laagste drempels ervaren.” (vrouw, 47 jaar)

Wat kan verbeterd worden?

- Kennis van en ervaring met ouderen met specifieke achtergrondkenmerken zoals ouderen met (complexe) psychische dan wel fysieke zorgproblematiek en ouderen met een migratieachtergrond
- Betere verbindingen tussen bsc's en eerste en tweedelijnszorg. Elkaar goed kennen en kweken van wederzijds begrip, samenwerken in plaats van 'concurreren'.
- Doorbreken van bureaucratie, 'logge' werkcultuur bij samenwerkingspartners en/of in de gemeentelijke context
- Meer tijd voor uitvoering van taken, het blijven 'volgen van ouderen', ontwikkeling van expertise en het laten beklijven van activiteiten
- Meer ondersteuning op het gebied van administratie en (kwalitatieve) monitoring en evaluatie

Buurtsportcoach voor Sportverenigingen

“Specialist op het gebied van verenigingsondersteuning en –advies”

Anne de Schutter-Bulsink
Lectoraat Kracht van Sport
Hogeschool Inholland i.s.m. Hogeschool van Amsterdam
Anne.deschutter@inholland.nl

Kenmerken buurtsportcoach (bsc) sportvereniging (n=18)

Geslacht: 13 mannen, 5 vrouwen

Leeftijd: tussen de 25 en 62 jaar. Meerderheid (n=14) tussen de 25 en 41 jaar.

Opleiding: merendeel sport gerelateerd (n=11). Voornamelijk HBO opgeleid (n=14)

Doelgroep en doelen ‘bsc sportvereniging’

De doelgroep waarvoor dit type bsc werkt zijn sportverenigingen en hun vrijwilligers. Impliciet wordt deze doelgroep gebruikt als een middel om andere doelgroepen, zoals bijvoorbeeld kwetsbare burgers, toe te leiden naar structurele sportdeelname of participatie in de maatschappij.

Vanuit de gedachte dat sterke verenigingen een maatschappelijke rol op zich kunnen nemen en zo bij kunnen dragen aan het bereiken van maatschappelijke (overheids)doelen, worden onderstaande doelen nagestreefd:

- Sportverenigingen organisatorisch versterken;
- Vrijwilligers opleiden;
- Open clubs of brede sportverenigingen creëren.

Meerwaarde bsc in maatschappelijk netwerk

Om verenigingen een maatschappelijke rol op zich te kunnen laten nemen stelt dit type bsc zich op als verbinder van diverse lokale partijen. Zij slagen er in diverse lokale partijen te verbinden en duurzame samenwerkingsverbanden te smeden, waardoor een stevig netwerk van sport-, welzijns- en onderwijspartijen ontstaat. Hierbinnen kunnen uiteenlopende vragen gesteld worden op het terrein van maatschappelijke participatie en/of sportparticipatie. De aanwezigheid van de bsc versterkt dit netwerk met sport specifieke kennis en is een stevige schakel in het geheel. Eén van de resultaten die de bsc's boeken is de zichtbaarheid in hun netwerk. Zij steken veel energie in het aan andere partijen laten zien van de meerwaarde van de bsc.

Succesfactoren functioneren bsc

- Bsc's zijn overtuigd van de kwaliteiten en eigenschappen die zij bezitten om hun werk goed te doen.
- Bsc's voelen zich de aangewezen personen om te signaleren wat nodig is en daarnaar te handelen. Zij willen en krijgen de ruimte bij het formuleren van doelen.
- Kennisuitwisseling en het delen van ervaringen met collega's wordt erg belangrijk gevonden. Een groot deel van de buurtsportcoaches baseert zijn handelen voornamelijk daar op.

Nodig om functioneren bsc te optimaliseren

- Ontwikkeling van specialistische kennis en vaardigheden met betrekking tot adviesvaardigheden, procesbegeleiding en verenigingsontwikkeling. Bsc's voelen zich hier minder zelfverzekerd over.
- Het scheppen van heldere verwachtingen en kaders waarbinnen bsc's functioneren en die houvast geven. De ruimte en vrijheid die bsc's krijgen met betrekking tot het formuleren van doelen en aanpak wordt niet door elke bsc als prettig ervaren. Soms voelt dit als gebrek aan aansturing of betrokkenheid.
- Erkenning van het vakmanschap van de(ze) bsc binnen de organisatie en externe samenwerkingen is belangrijk voor het behalen van doelen. Het kan zorgen voor focus in de werkzaamheden en meer zichtbaarheid als specialist in het sector overstijgende netwerk waarin de bsc opereert.
- Bsc's werken sterk op basis van ‘*practice based evidence*’; op basis van dat wat werkt in de praktijk. Het wordt aanbevolen om bij bsc's vaardigheden te ontwikkelen om op basis hiervan de gepleegde inzet en resultaten te rapporteren en te verantwoorden.

“Ik hoop gewoon dat het een logische lijn gaat worden. Dat wij in beeld gaan komen wanneer er over sport en sport als middel gepraat gaat worden. Want met alle respect, maar bijvoorbeeld een welzijnsorganisatie weet niet veel van sport af. Dat geeft natuurlijk niet, maar er moet dan wel het besef komen dat juist wij hier iets voor kunnen betekenen en wij ingevlogen zouden moeten worden. Wij zijn en blijven namelijk wel gewoon de personen die hierin de juiste expertise hebben.”

Buurtsportcoach voor mensen met een beperking

“Het zijn van die kleine succesjes, zoals een individuele doorverwijzing, die heel veel kunnen betekenen”

Liset Schrijvers

De Haagse Hogeschool i.s.m. Mulier Instituut

Lectoraat Gezonde Leefstijl in een Stimulerende Omgeving

l.b.j.schrijvers@hhs.nl

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

Wat is er onderzocht?

In 2016 en 2017 heeft het Mulier Instituut in samenwerking met een consortium van zeven lectoraten verbonden aan de opleidingen Sportkunde onderzoek gedaan naar de impact van de regeling Brede impuls combinatiefuncties op gemeentelijk niveau en naar de impact van de lokale inzet van buurtsportcoaches. Op lokaal niveau is onderzocht welke typen buurtsportcoaches te onderscheiden zijn. Per type buurtsportcoach is een rapportage geschreven die terug te vinden is in het bijlagerapport bij de hoofd-rapportage waarin toegelicht wordt hoe buurtsportcoaches voor een bepaalde doelgroep werken, welke doelen gesteld worden en welke resultaten behaald worden. In deze factsheet worden de inzichten over de buurtsportcoach voor mensen met een beperking samengevat.

Wat kenmerkt dit type buurtsportcoach?

De onderzochte steekproef bestaat uit 19 buurtsportcoaches. Hiervan is de helft tussen de 26-32 jaar. Twee derde van de steekproef is vrouw. Vrijwel iedereen heeft een sportgerelateerde HBO-opleiding gevolgd. Slechts 6 van de 19 buurtsportcoaches kunnen hun gehele dienstverband aan mensen met een beperking besteden.

Wie is de doelgroep?

De doelgroep is breed en bestaat uit kinderen en volwassenen van alle leeftijden, mensen met een aangeboren lichamelijke of geestelijke beperking en mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking die gedurende de levensloop is ontstaan.

Welke type buurtsportcoaches zijn te onderscheiden?

- Kinderen tot 12 jaar
- Jongeren vanaf 12 jaar
- Kwetsbare burgers
- Wijk-/buurtbewoners
- Mensen met beperking, chronische aandoening of een gezondheidsrisico
- Ouderen/senioren
- Sportverenigingen

Wat gaat er goed?

Plezier bij de doelgroep wordt bevorderd door de vraag-gerichte aanpak en door vrijheid te hebben in de te volgen aanpak. Deze twee factoren zorgen ervoor dat de buurtsportcoach de aanpak optimaal kan afstemmen op de behoefte van de cliënt. Resultaten zijn zichtbaar op drie niveaus:

- Activiteitsniveau: partijen worden verbonden, activiteiten worden georganiseerd en randvoorwaarden verbeterd.
- Prestatieniveau: het structurele aanbod en de incidentele sportparticipatie wordt verhoogd.
- Effectniveau: er ontstaat een structurele verhoging van de sportparticipatie.

Wat kan er nog verbeterd worden?

- Een belangrijke belemmerende factor is de weerstand die partijen tonen tegen de inzet van buurtsportcoaches. Een voorbeeld daarvan zijn docenten die er moeite mee hebben dat de buurtsportcoach leerlingen met diverse beperkingen samen wil laten sporten.
- Voor deze doelgroep is het van groot belang dat de randvoorwaarden in orde zijn. Nog te vaak moet de buurtsportcoach tijd besteden aan het organiseren van vervoer of hulp bij het omkleden. Daarmee gaat kostbare tijd van de buurtsportcoach voor deze doelgroep verloren.
- Hoewel vele hulpvragen van mensen met een beperking worden beantwoord is het niet duidelijk of aan alle vragen voldaan kan worden. Ten eerste is onvoldoende duidelijk hoeveel hulpvragen er zijn en ten tweede kunnen buurtsportcoaches in de regel slechts een beperkt aantal uren van hun aanstelling aan de doelgroep mensen met een beperking besteden.

Buurtsportcoaches zijn vooral trots op het bereiken van inclusiviteit:

“Wat ik wel cool vind, was toen een badmintonvereniging naar ons [buurtsportcoaches, red.] toe kwam. Zij hadden contact gehad met een soort woongroep in de buurt. Die woongroep heeft mensen met een licht verstandelijke beperking die willen badmintonnen. Deze mensen kunnen nog helemaal niet badmintonnen en de vereniging wist niet hoe ze dat moesten aanpakken. Toen hebben we uiteindelijk geregeld dat die mensen een reeks van zes trainingen kregen, zodat ze leerden badmintonnen. Nu zitten ze in de reguliere groepen van badminton bij de vereniging. Dat vind ik gewoon mooi.

Hoe werkt de buurtsportcoach voor mensen met een beperking?

Effectdoelstellingen

- Sport als doel: het creëren van inclusiviteit in sport voor mensen met een beperking.
- Sport als middel: het bereiken van participatie in de maatschappij door mensen met een beperking.

Werkwijze

- De buurtsportcoach met een verbindende rol zorgt voor het ontstaan van samenwerking tussen diverse partijen in het werkveld sport, onderwijs en gezondheid(szorg). De buurtsportcoach initieert samenwerking waarmee aan de vraag van de cliënt kan worden voldaan. De vraag van de cliënt is leidend voor de werkzaamheden van de buurtsportcoach.
- De buurtsportcoach met een uitvoerende of organiserende rol organiseert in samenwerking met bijvoorbeeld scholen diverse sportactiviteiten die zijn afgestemd op de wensen en behoeften van de deelnemers.

Wat versterkt de inzet van dit type buurtsportcoach?

- Buurtsportcoaches voor mensen met een beperking werken vanuit affiniteit met deze doelgroep. Kennis van en inzicht in de specifieke uitdagingen die deze doelgroep met zich meebrengt versterkt de inzet van buurtsportcoaches voor mensen met een beperking.
- Het is belangrijk dat buurtsportcoaches het aanbod op de vraag van de cliënt kunnen afstemmen en in vrijheid kunnen werken.
- Buurtsportcoaches met een verbindende rol kunnen baat hebben bij werken vanuit een regionale rol, zeker in landelijke gebieden, omdat op die manier meer verbindingen kunnen worden gecreëerd.

Waar is meer informatie te vinden?

Meer informatie over het volledige onderzoek is te vinden via Lindert, C. van, Brandsema, A., Scholten, V. & Poel, H. van der (2017). *Evaluatie buurtsportcoaches. "De Brede impuls combinatie-functies als werkend proces"*. Utrecht: Mulier Instituut/Sportkunde-opleidingen.

Meer informatie over alle type buurtsportcoaches is te vinden via Lindert, C. van & Brandsema, A. (Red.) (2017). *Bijlagenrapport werkwijze naar type buurtsportcoach. De buurtsportcoach als nieuwe professie*. Utrecht: Mulier Instituut.